

O'ZBEKSTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIM MINISTIRLIGI

**AJINIYO'Z NOMIDAGI NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

“PEDAGOGIKA” FAKULTETI

«Pedagogika ha'm psixologiya» kafedrası

«Pedagogika ha'm psixologiya» ta'lim bag'dari

«Pedagogika teoriyasi» pa'ninen

KURS JUMISI

**Tema: Oqitiwdin' metodlari ha'm olardin'' xarakteristikasi
a'hmiyeti.**

Tapsirdi:

A.Duysenov.

Qabilladi:

A.Temirbekova

Nukus-2012 yil.

OQITIWDIN' METODLARI HA'M OLARDIN'' XARAKTERISTIKASI A'HMIYETI.

KIRISIW

I BAP. OQITIWDIN' METODLARI HA'M PEDAGOGIKALIQ TIYKARLARI.

1.1. Oqitiwdin' metodlari haqqinda tu`sinik.

1.2. Pedagogikanin' metodologiyaliq tiykari:

II BAP. OQITIWDIN'' TEXNIKALIQ QURALLARI HA'M TU`RLERI.

2.1. Oqitiwdin' metodlari ha`m onin` tu`rleri.

2.2. Oqitiwdin' texnikaliq qurallaridan paydalaniw usillari.

JUWMAQLAW

PAYDALANILG`AN A'DEBIYATLAR

KIRISIW

«Oqitiwshi balalarimizg`a zamanago`y bilim bersin,-dep talap qilamiz. Lekin zamanago`y bilim beriw ushin, da`slep, mug`allimnin` o`zi sonday bilimge iye boliw kerek...» I.A.Karimov.

O`zbekstan Respublikasinin` 1997 jil 31-avgustta qabil etken «Ta`lim haqqinda»g`i nizaminda to`mendegi so`zler jazilg`an. «Pedagoglardin` a`dep-ikram qag`iydalarina su`yeniwi, balalardin` jeke basinin` qadir qimbatin hu`rmetlewleri. Olardi miynet, nizamlar, ata-analar, hayal-qizlarg`a ruwxiy, tariyxiy, ma`deniy-milliy ha`m uliwma xaliqliq u`rp-a`detlerge hu`rmet ruwxinda, do`gerek ortalıqqa g`amqorlıq qatnasta bolıwdı ta`rbiyalawlari sha`rt».

Bul oqitiwshilardin o`z ka`siplerin iyelewinde ju`da` u`lken tayarlıqtan o`tiwlerin talap etedi.

Ha`zirgi waqıtta joqarg`i oqiw orinlari da`wir talabına juwap beretug`in qa`niygelerdi tek teoriyalıq bilimlerdi teren` u`yretken jag`dayda tayarlamaqta, oqiw rejelerinde ha`m ka`siplik pa`nlerde oqitiwg`a u`lken itibar bermekte. Lekin mekteptegi tek teren` bilimlı, anıq bir pa`n qa`nigeligin iyelegen mug`allimler g`ana emes, sonin` menen qatar ullı adamgershilik qa`siyetlerge iye bolg`an balalar ha`m u`lkenler menen qiynalmastan baylanisa alatug`in, olardin` psixologiyasin tu`sine alatug`in haqıyqat sheber pedagog ustazlar kerek.

Bunday qa`niyge pedagog-psixolog-ta`jiriybeli oqitiwshi joqari pedagogikalıq sheberlik ha`m texnika ko`nlikpeleri menen qurallang`an adam bolıwi kerek.

Bolajaq oqitiwshi qa`niygeligi boyınsha bilimlerdi iyelew dawamında o`zinin` a`dep-ikramlılıq ruwxiy da`rejesin ken`eytiredi, o`z ka`sibi do`gereginde a`dep-ikram normalarına su`yeniw o`zgesheliklerin, onin` mazmunin o`zlestiredi, mug`allim a`depliliginin` balanin` jeke basına ta`sirin an`law. Tu`rli jag`daylarda o`z minez qulqin basqara aliw za`ru`rligin tu`sinip jetedi.

Ta'limnin' tiykarg'i waziypasi o`qitiwshilardi bilim, ko`nikpe ha'm ta'jriybeleri menen qurallandiriw bolsa, tarbiya jas awladti jamiyatimizde qabil qiling'an a'dep-ikramliliq qag'iydalarina mas keletug'in isenimin, za`ru`rli ha`ms intiliwlerin dizimge aliwdan ibarat. Tarbiyashi alim Abdulla Avloniy o`zinin «Turkiy guliston yoxud avlod» shig'armasinda insan kamalatinda tarbiyanin' o`rni ayriqsha takrarlap, sonday degen edi: «Jahobi Haq insanlardin' asil xilqatta talant ha'm qabiliyetti, jaqsi ha'm jamandi. payda ha'm ziyandi, aq ha'm qarani ajratatug'in etip jaratqan. Lekin bul insandag'i qabiliyetin kamalg'a jetkiziw tarbiya usillari boladi. Eger bala jaqsi tarbiya tawip, buziq xulqdan saqlanip. Go`zzal xulqlarg'a a'detlenip u'lken bolsa, baxtiyar bir insan bolip shig'adi. Eger tarbiyasiz, buziq islerdi qilatusug'in nadan, ja'hil. Bir jaman adam bolip shig'adi.

Tarbiyanin' maqseti. Tarbiya sotsiyal ha'dise ekenligi tiykarinda pikir juritgende, onin' aniq maqsetine jo`neltirilgen ha'dise ekenligi aniqlandi. Insan kamalatina ta`sir etiwshi faktorlarin analiz qiliw soni ko`rseter eken. Bul faktorlar ishinde tarbiya jetekshi orinda turar eken. Haqli soraw tuwiladi: tarbiyanin' maqseti ne? Onin' maqsetin kim ha'm ne belgilep beredi?

Demek, qanday adamdi tarbiya qiliw, tarbiya natiyjesinde insan qanday boliwi kerek. Degen sorawlardi awelden tasavvur etiw za`ru`r eken. Bul maqset jamiyettin' kamil insandi tarlashdek maqsetine mas keliwi kerek.

Oqitiw predmeti: Ha`zirgi waqitta pedagogikani oqitiw metodikasi o`z aldina jalg`iz sistema qoymaydi. Ol birden qa`liplespegen. Metodika sistemasinin` qa`liplesiw protsessi oqiw predmeti sipatinda qa`liplestiriliwi menen ju`zege keledi. Pedagogikani oqitiwda birinshi na`wbetde ta`jiriybe turadi, ol oqitiwdi bayitadi ha'm sistemalastiradi. Onin` tiykarinda o`z aldina printsipler qa`liplesedi ha'm bir qansha sorawlarg`a metodikaliq usinislar beredi, ta`jiriybelerdin` bayitiliwi menen tig`iz baylanista bolip izertlewler alip bariladi.

I BAP. OQITIWDIN' METODLARI HA'M PEDAGOGIKALIQ TIYKARLARI.

1.1. Oqitiwdin' metodlari haqqinda tu'sinik.

O'zbekstan Respublikasi o'zining milliy g'a'rezsizligi alg'annan son elimizdagi talim-tarbiya orinlarina itibar kusheytildi.

Talim ha'm tarbiya sistemasinda tupkilikli o'zgerisler boldi. Oqiw orinlarinda bilim alip atirgan jaslardin biliminin sapasina itibarlar qaratilmaqta. A'sirese joqari oqiw orinlarinda tayarlanatug'in pedagog qa'niygelerge ken kewil bo'linip atir. Onin' bir misali bizin institutimizda burin jok bo'lim « Pedagogika ha'm psixologiya» bo'limi ashildi.

Pedagogikaliq oqiw orinlarina zaman talabina juuap beriushi pedagog qa'niygelerin tayarlau uaziypalari juklengen.

Uzak uakitka deyin kaniyge tayarlaudindasturi bolip mugallimlerde o'z panixakkindagi bilimlarmenen kurallandiriudandibarat edi. Bul katnasti kiskashabilayinsha atagan : «Predmetindi bil, al okitiudi uyrenesen».

Mugallimlerde tayarlaudintiykargi tayanishi bolip arnauilipanler bilimlarmenen kurallandiriudandibarat edi. Penler psixo-pedagogikaliq tsiklde kiska kolemdeduyretildi. Mektep balalardi okitiudi dauam eter eken, usi sistema boyinshatayarlangan mugallimlerno'z uaziypalarin belsen orinlap keleshekte.

Sonin menen birge talim beriudinkoleminin keniwi ha'm este akirin bilim beriude mektep jas auladti o'z ishine kamtiui mugallimlerde tayarlaudi bir tarepli ekenligin korsetip berdi. Tajriybeli mektep basshilari, salistirmali turde mugallimlardin jumislarin uyrene otirip, olardin talim-tarbiya islerinin natiyjelerinin birdey emesligin bilip, tomendegishe juumakka keldi :

Sabaqti pedagogika ha'm o'zining keniygeligiboyinsha aldingi qatarga qoyg'an mugallimg'ana, ha'mmeni oqita aladi ha'm tarbiyalaydi.

Ta'limnin usi ta'replerin esapqa alg'an halda mektep basshilari pedagogikaliq oqiw orinlarina kadrlar tayarlaw ha'm arnawli pa'nlerde uyreniw boyinsha bir qansha usinislar berip bardi.

I.A. Karimovtin IX sessiyadagi bayanatinda kadrlardi tayarlawdin milliy

bag'darlamasi dodalanip usi haqqida qarar qabil etildi.

Ilimiy izertlew jumislarinin' natiyjelerine qarag'anda mug'allimlerden uqibi, oy pikirleri, psixologiyasi bilim beride a'xmiyetli orin iyeleydi.

Pedagogika pani metodologiyasinin rawajlaniwinda oyshil ha'm pedagoglardan' orni diqqatga ilayik. Al -Xorazmiy, Ibn Sina, Abu Rayxan Berunitsy, Rudakiy, Firdavsiy, Alisher Nauayi, Voiz Koshifiy. chex alimi Yan Amos Komenskiy, shveytsariyalik pedagog Iogann Genrix Pestolotstsi, nemis pedagogi Adol`f Disterverg, rus pedagogi K.D.Ushinskiy siyaklilar o'z doretivshiliginde pedagogikaliq anin metodologiyalik tiykrain jaratip, kamil insan tarbiyalawdagi nizam-kagiydalarina tiykarlanadi. Janasha shigis pedagogikaliq anin metododlogiyasi otmis ajdadlarimizdin' jetilissen insan tarbiyasindagi ideya ha'm ideologiyasin bekkemleu ha'm ogan a'mel kiliu. Pedagogikaliq paninin mazmuni, maqseti, uaziypalari, printsip, usil ha'm kurallari, ulium ha'm, xar bir insan ushin za'rur bolgan tarbiyalik ta'sirler janasha tiykarg'i iye boliui kerek.

Prezidentimiz I.A.Karimov bul haqqinsha sonday degen edi:

«O'zbekstannin janalanuw ha'm rawajlanuw joli tort tiykarg'i negizge tiykarlanadi».

Uliwma qadriyatlarga sadiklik -Xalkimizdin' ruwxiylik miyrasin bekkemleu ha'm rawajlantiriu Insannin o'z mumkinshiliklerin erkin korsetiw

1.2. Pedagogikanin' metodologiyaliq tiykari:

Pedagogikaliq pan sipatinda qaliplesiwi bariwi sotsial -ekonomikaliq za'rurlik deregi sipatinda turli panler menen ayyemgi zamanlardan baylanisli., Allax jeru aspan jaratip insandi jer juzine o'zinen xalifa etip doretti. O'zinin barligi xar bir iske qadirligin ilimde tensizligin mexri -miyrimli qimmatligin bildiredi. Islamda ilim beriwde bir -birine baylanisli bolgan din ha'm dun`ya haqqinda gusinik bar, olar ayriqsha tusinikler emesligi Kurani Karim taliymati menen baylanisli. Soni aytib o'tiwimiz kerak, pedagogikaliq paninin metodologiyalik tiykari diniy ha'm dun`yalik panler quraminda rawajlang'an. Kuranda «Ilim» so'zi turli xallarda 765 ret qaytalanadi. arab filosof alimlari ha'm Islam filosofiyasina suyengen xalda do'retiwshilik menen shug'illang'an.

Pedagogika ilimi-bul o'sip kiyatirg'an a`wladti oqitiw ha'm ta`rbiyalawdin' ko`p a`sirlik ta`jriybelerdin'` jiynag'i. Pedagogika ilimi-bul xa`r ta`repleme rawajlang'an adamdi jetilistiriw boyinsha ko`p jilliq izertlewler juwmag'i.

Pedagogika-bul ne iskusstvo yamasa ilim be? Bul haqqinda ko`p jillardan beri tartis bolip kiyatir. A`meliyat soni da`lilleydi: ta`rbiyalaw ilimin teren` u`yrenbey turip, ta`rbiyalaw iskusstvosin men`geriw mu`mkin emes. Oqitiw ha'm ta`rbiyalawdin'` nizamliliqlarin sheber biliw, pedagogikaliq protsesstin` metodlarin uyreniw pedagogikaliq sheberliktin` tiykari bolip esaplanadi.

Erkinlik alg'an ma`mleketimizde qayta quriwlar ken` en jaymaqta. Turmisimizdin'` barliq tarawlarinda, sonday-aq jas a`wladtin` ta`lim-ta`rbiyasinda da keskin o`zgerisler payda bolmaqta. Ruwxiylig`imizdi qayta tiklew ja`ne de bayitiw barisinda uliwma xaliqliq gu`res baslandi. Quyash nurina zar bolg'an alimlarimizdin'`, filosoflarimizdin'` ulli shig`armalari jariqqa shig`ip atir.

Bizin` ha`zirgi zaman pedagogikamizdin'` tiykarg'i maqseti respublikamizda jasawshi xa`r bir millet elatlardin'` arziw a`rmanlarina say ta`lim-ta`rbiyani teoriyalıq xa`m a`meliy ma`selelerdi milliy qadiriyaqlar tiykarında duris sheship bariw bolip esaplanadi. Bunda islam dun`yasında qa`legen alimlarimizdan baslap ha`zirgi ku`nde xizmet etip atirg'an alimlarimizdin'` ta`limatlarin jaqsi ta`replerin izlep tabiw kerek. Sekbebi erkin pikirlew-jas a`wladti ta`rbiyalawdag'i bas faktorlardan biri bolip esaplanadi.

«**Pedagogika**» atamasi «**Payne**-bala» ha`m «**agagoeyin**» - «jeteklew» degen ma`nisti bildiriwshi latinsha «daydagogos» so`zlerinen kelip shig`iwi to`men-degishe tu`sindiriledi: Eramizdan aldin`g`i III-I a`sirlerde a`yyemgi Gretsiyada qul iyelewshilerdin`` balasin awqatlandiratug`in, qaraytug`in, seyilge alip baratug`in, dalada oynatatug`in ta`rbiyashi qullardi «**Pedagog**» dep atag`an. Ol balalardin`` ka`malg`a jetiwine juwap bergen. Qul iyelewshinin` balasin mektepke jetelep alip barg`an xa`m alip qaytqan.

Ha`zirgi waqitta «**Pedagog**» so`zi ta`lim-ta`rbiya beriwshi oqitiwshig`a qollaniladi.

Pedagogika pa`ninin` ob`ekti tiykarinan mektep oqiwshalari, predmet bolsa-oqiwshilarg`a beriletwg`in ta`lim-ta`rbiya teoriyasi menen a`meliyati. Pedagogika ta`lim-ta`rbiya maqsetinin` ja`miyet talaplarina ha`m oqiwshilardin`` jas o`zgesheliklerine qarap mazmuni jag`inan o`zgerip baratug`in u`yretedi, ta`rbiyanin` quramali bo`limlerin xa`m olar ortasindag`i baylanisti aship beredi. Usi tiykarinda ta`lim-ta`rbiya tarawindag`i ta`jriybelerdi uliwmalastiradi, ta`rbiyanin` rawajlaniw jollarin ko`rsetip beredi.

Bilimlendiriw-bul oqiwshilardiq ilimiy bilimler, biliw ko`plikpeler xa`m ta`jriybeler sistemasin basqariw, sonin`` tiykarinda jeke adamda dun`yag`a ko`z qarasti, ruwxiy xa`m basqa da qa`siyetlerdin`` qyiplestiriw, adamnin` tvorchestvoliq ku`shin xa`m uqiylilig`in rawajlandiriw protsessi xa`m juwmag`i. Bilimlendiriwdi iske asiriwda sistemali tu`rde oqitiw exmiyetli orin tutadi. Oqitiw-ta`lim-bul arnawli tu`rde tayarlang`an adamnin` basshilig`i astinda o`tkiziletug`in adamzattin` ja`miyetlik tariyxiy ta`jriybesinin` belgili bir ta`replerin oqiwshilardin`` o`zlestiriw protsessi, bilim beriw, ta`rbiyalaw xa`m rawajlandiriw uaziypalarin organikaliq birlikte orinlaytug`in protsess.

II BAP. OQITIWDIN'' TEXNIKALIQ QURALLARI HA`M TU`RLERI.

2.1. Oqitiwdin' metodlari ha`m onin` tu`rleri.

Oqitiw protsessi og`ada quramali protsess. Oqitiwda oqiwshilarg`a belgili talaplar qoyiladi, al oqiwilardin` olardi orinlaw mu`mkinshilikleri shekli. Talaplar ha`m mu`mkinshilikler arasindag`i qarama-qarsiliqlar oqitiw protsessin ha`rketke keltiriwshi ku`sh bolip esaplanadi. Bul qarama-qarsiliq, eger oqiwshilarg`a qoyilatug`in talaplar olardin` mu`mkinshiligine juwap berse oqitiw barisinin` rawajlaniwina, al kerisinshe qoyilg`an talaplar ju`da` qiyin yamasa ju`da` jen`il bolsa oqitiw ku`tken na`tiyjesin bermeydi. Oqiwshilardin` oqiw mu`mkinshiliklerin esapqa aliw, jaqin uzaqtag`i perspektivani ko`re aliw mug`allimnin` ha`m ped. Kollektivtin` bas waziypasi.

Qubilislar ha`m protsessler arasinda ob`ektiiv jasawshi, olardin` rawajlaniwin ta`miyinlewshi, turaqli, qaytalanip turiwshi za`ru`rli ha`m tiykarg`i baylanislar filosofiyada nizamliqlar dep ataladi.

Oqiw materiali ju`da` jen`il bolsa balalarda qizig`iwdi so`ndiredi, olardin` bilimde alg`a ilgerlewin ta`miyinley almaydi. Eger materiallar ju`da` qiyin bolip, balalar qoyilg`an waziypalardi sheshe almasa, olarda o`z ku`shlerine isenim jog`aladi. Bul ju`da` jaman. Balanin` ruxi tu`sedi.

Tu`sinikliliktin` ekinshi qag`iydasi «Ma`limnen na`ma`limge qaray» bariw. Bunda balalar biletug`in buring`i ilimiy bilimler ko`leminde jan`a oqiwshilarg`a ma`lim bolmag`an bilimler menen ta`miyinlew.

Oqitiw metodlarin tan`law

Bul jumisti erkin, a`ytewir, tek islewge bolmaydi. Qa`niyge emes, sirttan qarag`an adamg`a g`ana mug`allimnin` anaw yaki minaw metodti tan`law maqsetke jetiw menen tig`iz baylanisli mug`llimnen ka`siplik bilim, uqip ha`m sheberlikti talap etetug`in og`ada qiyin, quramali ha`m juwapkershilikli waziypa. Ha`r bir metodti tan`lay otirip mug`allim bir neshshe baylanisli ha`m g`a`rezli jay-jag`day ha`m sharayatlardi esapqa aliwi tiyis.

Pedagogikanin ilimiy-izertlew metodlari.

Pedagogika paninin tariyxiy milliy garezsizlik ideologiyasin qaliplestiriushi sheshiushi tiyis bolgan mashqalalar bar. Pedagogik mashqalardi sheshiude turli-tuman izertlew metodlari bar. Metod latinsha m859d9s - jol so'zinen alingan. Ilimiy izertlew usi metod arkali teoriyalik, siyasiy, ilimiy -pedagogika izertlew metodlarinan birar pedagoigkaliq mashqalani sheshiu maqsetinde talaba, oqitiwshi-tarbiyashi, aspirant- izertlewdi ha'm ilimiy xizmetkerler, paydalanadi. Ilimiy izleniudin' daslepki deb atasi adebiyatlardi ureniu, taliqlaw kiliudan baslanadi.

Adabiyatlardi uyreniw metodi- pedagogikaliq adebiyatlardi uyreniw protsessinde milliy ha'm uliwmainسانيلىك qadriyatlarda sawlelendiriwdi, oyshil ha'm ag'artiwshilar ha'm pedagogik alimlardin' shigarmalari. Mustaqil O'zbekstan ekonomikaliq, siyasiy ha'm ruwxiiyligina tan adabiyatlar. O'zbekstan jurtbasshisi I.A.Karimov shigarmalari, izertlew temasina pedagogikaliq. psixologiyalik izertlewler. Dissertatsiyalar uyreniledi.

Baqlaw metodi - baqlaw adebiyatlardi uyreniwden keyin baslanadi. Baqlawda izertlewshi birar maqsetti ko'zde tutip sho'lkemlestiredi. Baqlaw tezligi, sani, manzili, ha'm waqtin. materiallardi esapqa aliw muddeti belgilenedi. Baqlaw muddetine kore eki turga ajratiladi: kiska ha'm uzaq muddetli baqlaw, kiska baqlaw o'bekgtin kundelik xizmetindegi o'zgerislerde malim juwmaqlarga keliw. Uzaq muddetli baqlaw- qoyilg'an maqset, reje ha'm dastur tiykarinda alip barilip, malim ilimiy. juwmaqlawga kelinesi. Baqlawdin' aqiri esapqa aliwda kinos'emka, video- jaziw, televideniya ha'm basqa texnika kurallaridan paydalaniw mumkin. Tuuri paydalaniw oqiw tarbiya protsessinin natia`jeligin asiradi. jana-jana doretiwshilik xizmetine baslaydi.

Saubet metodi - izertlew gemasinin bir tarepi yaki kubilislari haqqinda bilip aliw maqsetinde juuapker shaxslar menen auizeki soraular berilip, olardan xabar aliw protsessi. Saubet metodi protsessinde interv`yui aliw ha'm mumkin? Orili, logikaliq jokari soraular yaki anik emes juuapler magnit lentalariga jazip bariladi ha'm taliklanadi. Jazba juuaplardi massalik ravishte jiynap aliw muddeti anketa dep ataladi. Anketalar islep shigariu quramali ilimiy protsess. Izertlew

natiyjlerinin isenimligi anketalar mazmunina berilgan soraular formasigna toltirilgan anketalar saniga baylanisli boladi.

Pedagogikaliq eksperiment - xar qanday ilimiy -pedagogikaliq izertlew tiykari. Pedagogikaliq eksperiment jardeminde ilimiy gipotezalardin' isenimligi tekseriledi, pedagogikaliq dizimlardin' ayirim elementleri ortasignda baylanisliligi ha'm katnasiklar aniklanadi. Tabiygiy eksperiment ha'm laboratoriya eksperiment pedagogikaliq eksperimentin tiykarg'i turleri bolip. olar kopshilik turlerge bolinedi. Tabiygiy eksperiment sharayatinda oqiw rejeleri, dasturler, sbakliklar ha'm basqalar a'dettegi oqiw rejimin buzmayts turip zekseriledi. Pedagogikaliq eksperiment - bul ha'm baqlaw, lekin ol pedagogikaliq protsessii otiw sharayatlarin sistemali o'zgeriti qatnasig'i menen arawli sho'lkemlestirilgen boladi. Pedagogikaliq protsess agnigirak uyreniw ushin eksperimentator o'zi sho'lkemlestirgen protsessii baklaydi.

Mektep xujjetlerin taliqlaw metodi- pedagogikaliq kubilislarda ha'm faktlerdi tekseriude mektep xujjetlerin ideal ha'm teren uyreniw tiyis. Mektep xujjetlerin taliqlawda oqiwshilardin' doretiwshilik aktivligi ha'm o'z betinshiligi onin' ziyrekligi ha'mda alding'i pedagogikaliq tajiriybelerdi ulimalastiriui ha'm engiziudegi korsetken tagdirdagana golik kiymatga iye boladi.

Balalar doretiwshiligi uyreniw metodi- mektep oqiwshilari doretiwshiligi ha'mde olardin' turli tuman islerin uyreniw ha'm taliklar pedagogikaliq izertlew din' natiyjeli metodlarinan biri. Ziyrek oqiwshilar akiliy qabilet, aliyjanap adep-ikramlilik konisleri. estetikalik talgamlari, kizigiushiliklari menen ajralip turadi. Ta'lim nizamlari ha'm milliy dasturinde pedagogika pani balalar doretiwshiligin rawajlantiriudin' tuuri jollarin korsetip beriwge karatilgan. Anketalar metodi- oqiwshilardan sorau usili bolip, ol oqiwshilar jamaatinin magliumatlari tuurisindagi kerekli magliumatlardi alip ushin olardin' pikirleri ha'm karaslarin aniqlaw ushin kasipke jollawdi belgileu ushin arawli formada islengen boliui tiyis. Anketada ko'zlengen maqsetge muuapik soraulap bolip, olardi juuaplarinan pedagogikaliq natiyjeler kelip shigiui tiyis.

Esaplaw metodikasi ha'm kibernetika metodlari- xazirgi zaman islep shigariui pani ha'm texnikasinein taloap ha'mde mapleri turmista sinalgan texnika kurallarini, esaplaw matematikasi ha'm kibernetika usullarini mektep isinde pedagogikasida kollaniwd talap kiladi. Pedagogikalik kibernetika oqiw protsessii oqitiw, bilim beriw protsessii abskariudin' ayriusha shformasi sipatinda o'zine tan o'zgeshelikke imye. Sonin' ushin pedagogikalik protsess menen islep shigariu protsesslerin avtomatlastiriu ortasinda ulken parik bar. Pedagogikalike izertlewlerden kino dauis texnikasi foto, teleidenie siyakli texnikaliq kurallardan ha'm ken paydalanadi. Olar oqiwshilardin' biliu xizmetin aktivlestiriuge jardem beredi. Balalar ushin kosimsha xoshametleu faktorlarini payda kiladi. Bular oqiwsh`shar miynetini malim maqsette jenillestiredi. Korsetilgen kurallardin' xar biri balalard`sh jasi, oqiw pani ha'm pedagogikalik protsess ideallastiriladi. Milliy dasturidin' maqseti ha'm uaziypalari ha'm oni juzege shigariu baskishlarinda jana sotsial- ekonomikalik sharayatlarda ta'limdi talap k`shinatug'in darejesi ha'm sipatini, kadrlar tayarlaw dizimini a'melde xizmet korsetiw ha'm turakli rawajlanini kepilliklari ustuvarlighin tamiyinleukshi normativ, materiallik texnika ha'm xabar bazasini doretiw pedagogikalik izertlew tiykarini kuraydi.

Ta'limde korgezmelilik printsipi oqitiwdin' uakiyaliktagi narse ha'm kubilishlari oqiwshilarga kosretiw menen birgelikte alip bariliuin talap kiladi. Oqitiw usi kxilda alip barilganda oqiwshilardin' seziu organlari arkali qabil kiliui menen pikirleui oratsinda baylanish payda boladi.

2.2. Oqitiwdin' texnikaliq qurallarınan paydalaniw usillari.

Oqiw-tarbiya protsessi rawajlantiriu usillari haqqındagi bilimlerinın artıp bariui menen olardan paydalaniwdin' aktiv mumkinshilikleri ortasındagi mae emeslikten ibarat. Sonday bolsa, bul olardı engiziu juzesinen maqsetge muuapik islerin alıp bariudi inkar kilmaydı. Engiziu protsessi pedagogikalıq tajiriybeni rawajlantiriuga karat`shgan xızmet dep atalgan. Usi sebepli engiziu tiyis bolgan usinielarga jokari talaplar koyiladi. Talabalardin' ilimiy tiykarlang'anldik darejesi, olar mazmuninın anıqlıgı tiykarǵı talaplar katarına kiredi. Talabalar mazmunın anıqlıgı pedagoglar menen oqiwshilardin' moljellengen kush gayreti olshemin tuuri baxalawdı nazerde tutadı. Engiziu putin bir ilapjlar kompleksi bolıp, ol alingan juwmaqlar haqqında pedlagogikalıq jamaatshiliktı xabardar kiliudi, jana oqiw ha'm metodikalıq kollanmalar doretiwdi, metodikalıq jol-jorik ha'm metodikalıq usinielar islep shigiudi o'z ishine aladı.

Ta'lim protsessinde korgezmelilik jokari klasslarda ha'm ulken axmiyetke iye bolıp, bul kubilislar manisin. aruajdlaniw protseeslerin ha'm kub`shislar ortasındagi balyanielarin biliuge jardem beredi, bunin ushin oqiwshilarga narselerdin' o'zin korsetiw, tajiryb`eler, suuretler, kinofil`mler korsetiw, olardı ekskursiyalarga alıp bariu tiyis. Korgezmelilik printsipinen ustalik menen paydalansa, oqiwshilarda en za'rur sipat- baqlaw, yag'niy narselerdin' en za'rur belgilerin koriu, paykap aliw konikpeei payda boladı.

Oqitiwshi oqiwshilardin' baqlawlarına basshilik kiladi. Baqlaw waqtında nelerge itibar beriw kerekligi tuurisında olarga kosretpeler berip turadı. Oqitiwshinin so'zi jetekshilik rolin oynaydı , oqitiwshinin so'zi oqiwshilardin' tikkeley korip qabil kilgan narse ha'm kubilislar tuurisındagi bilimin toltiradı. So'zleu menen birge kosretip turiu oqiwshilardı kubilislardin' manisin, onin' nizamlıkların bilip aliwga mumkinshilik tuudiradı.

Narselerdin' o'zin tabiygiy xalda korsetiw mumkinshiligi ha'mme waqit ha'm bola bermeydi.

Bunday xallarda narselerdin' suuretin korsetiw mumkin. Korsetpe kurallar sipatinda sabaqliktagi suuretlerden, kartalar, tablitsalar ha'm sxemalardan paydalaniw tiyis.

Ta'limde korgezmelilik printsipi oqiwshilarga sabaqqa bolgan itibarin, kizigiun kusheytiredi. Olardin' polizexnikadan bilim ko'lemin keneytiredi, ta'limdi turmis menen baylanisli alip bariuga jardem beredi.

Tajiriybeli oqitiwshilar sabaqtin ha'mme baskishlarinda sorau-juuapta, jana mtaerialdi uyreniwde, bekkemleude, qaytalawda kosretpeleri kollanmalardan paydalanip is alip baradi. Tarkatpa materiallardan paydalaniw ayriqsha jaksi natiyje beredi. Oqitiwshi bul narselerdi tek gana ko'zden keshiriudi emes, balki olardi salistirip koriun, bir neshe soraularga juuap beriwin ha'm usinis kiladi.

Korsetpeli kollanma turleri

1. Natural (tabiygiy) korsetpe kurallar. Bunda atirap uakiyaliktan alingan narse ha'm kubilislar korsetiledi. Osimlikler, xayuanlar, turli kolbalar, priborlar, apparatlar, asbaplar, tajiriybeler kilip korsetiw siyaklilar bunday kollanmalar katarina kiredi.

2. Grafikalik kosretpeli kollanmalar. Shratli suuretler, sizilmalar.e sxemalar, tabliualar ha'm basqalar grafikalik kollanmalar katarina kiredi. Suuretleu korsetmede uyrenilip atirgaen pan juzesinen suuretler kosretiledi. Bul turdegi kollanmalar katarina suuretler, kinofiolmler, diafil`mler, fotosuuret ha'm suuretler kiredi.

Xar bir korgizemeli kollanmadan sabaqtin maqseti. mtaerialdin' mazmuni ha'm oqiwshilardi jas o'zgesheliklerine karap paydalaniladi.

Ta'limdi puxta o'zlestiriu kagiydasi za'rur didaktikalik talap ha'm kagiydalardi, yag'niy oqiwshilar tarepinen dizimli o'zlestirilgen ilimiy bilimlerin bekkem, este saklap kaliw ha'mde o'zlestirilgen ilimiy bilimlerin o'z turmis xizmetlerinde kollaw aliw konikpeleri menen kurallantiriudi nazerde tutadi.

Demek, puxta o'zlestiriudin' xarakterli belgisi ta'limdi bekkem este saklap kaliw. Basqasha kilip aytkanda, bul kagiyda oqiwshilardin' este saqlaw xizmeti, yag'niy oqiw materiallarin esde kaldiriw, este saqlaw ha'm qayta eske tusiriu siyakli este saqlaw protsessi xizmetine baylanisli. Oqiw materiallarin

bekkem este saklap kaliw. sabaq protsessinde bayan kilinip atirgan oqiw materiallarin dizimmi ha'm sanali o'zlestiriuge baylanisli. En aldi menen shinigiularda payda kilingan bilim, konikpe ha'm eplilikler kiyinrak materialdi o'zlestirip aliw ushin pillapaya, fundemant bolip xizmet k'shadi. Lekin xasil kilingan bilim puxta o'zlestirilgen, jaksi bekeemlengen boliui ha'm oqiwshilardin' esinde uzaq saklaniwi kerek. Bekkemleu kagiydasi solardan ibarat bolip, olarga a'mel kilmaslik oqiwshilarjdign ilimiy bilimlerin puxta o'zlestire almasligina sebep boladi.

Oqitiwshinin uaziypasi - sabaqta oylaw ha'm xizmetinin usi turlerin en tuuri uyimlastiradi. Bunday uyginlik sabaq natiytsjeligin asriudin' za'rur faktori.

Ta'limde bilimlerin o'zlestiriu protsessine tomendegi komponentler kiredi:

1. Kubilislardi, narselerdi baqlaw, xabarlardi qabil kiliu.
2. Alingan xabarlardi taliqlaw (bilimlerinin xarakterli belgilerin aniqlaw, salistiriu, koshiriu)
3. Eslep kaliw.
4. Isler, uliwmalastiriulardin' tuuriligini tekseriu ha'mde baxalaw.

Ta'limdi baxalawdin' tiykarg'i sho'lkemlesken formasi tomendegi malim belgilerge iye bolgan shinigiularga toparlik korinisinde otkeriledi

- shinigiulardin' xar jili ha'm xar bir oqiw keuni bir waqitta baslaniwi
- topardagi balalardin' jas ha'm sani tarepinen turakliligi
- material uyreniw sur'atinin bir kiyliligi
- oqiw shinigiularinin malim sho'lkemlesken formada otkeriliui. Toparli shinigiulardin' klass- sabaq dizimi dep atalgan bunday formasi ken tarkaldi, bekkemlendi ha'm xazir ha'm janede rawajlang'an xalda bar.

Jokari klasslarda bazi materiallardin' malim bolegi ha'm jeke ulken temas baslawdan aoldin' ha'm kiriu sabaqlari alip bariladi. bunday sabaqlar a'dette gumanitar predmetlerde alip bariladi.

Bugingi künde ta'limnin sho'lkemlestiriu dizimine jeke tartipta ta'lim aliw o'zine tan orin almakta. Oqitiwshinin kalegen predmeti, kizigiui, iktiyajina kore belgili pan haqqinda teren bilim aliw, yag'niy repititorlik ta'limi keng tarkalmakta. Oqitiwshi dasturiy emes formalarinan biri lektsii keng tarkalmakta.

Lektsiya tiykarinan sotsial panlerdi oqitiw protsessindk kollan`shmakta. Lektsiya sabagi tajiriybeli jokari darejede pedagogikalik sheberlikler tarepinen sho'lkemlestiriledi. Mektep a'meliyatinda lektsiyalik lektsiya-gurrin, lektsiya-saubet, lektsiya-bax ha'mda massalik lektsiya paydalinmakta.

Fakul'tetivlik shinigiular oqitiwshilardin' kizigi ha'm kaleuine kore belgili pan, predmet juzesinen beriletug'in ilimiy teoriyalik bilimlerde terenlestiriu olarda a'meliy konikpelerdi payda kiliu maqsetinde sho'lkemlestiriletug'in ta'lim formasi.

Seminar shignigiular oqiwshilar tarepinen ol yaki bul tema boyinsha lektsiyalar tayarlaw ha'mde oni klass oqiwshilari menen dodalaw joli menen alip bariladi. Seminarlarga g`-q xapte tayarlik koriledi, oqitiwshi basshiliginda otkeriledi. Sonin' menen birge ta'limnin dasturiy emes turlerinen ekskursiya, viktorina siyakli turleri bar.

Ta'lim protsessinin tabisi onin' formasina gana emes, balki kollanip atirgan metodlar natijjegine ha'm baylanisli. Ta'lim teoriyasinda oqitiw (ta'lim) metodlari oraylik orindi iyeleydi.

«Metod» yunansha so'z bolip «jol» degen manisti anlatadi. Pedagogika a'meliyatinda oqitiw usillari ha'm metodlarinin juda' ulken bayligi toplan'gan. Olardi tanlawda turli sharayatlar okitilip atirgan jas o'zgeshelikleri alndlingi tayarlighi darejesi ha'm basqa esapqa alinadi.

Farobiy o'zinin oqitiw metodlari haqqinda tusintiriulerinde oqiwshilarga turli bilimlar beriw menen birge mustaqil xalda bilim aliw jolalrin korsetiw, olardi bilimlerinin zaruorligine shubxasiz isentiriu kerekligin uktirgan.

Ta'lim metodlari oqitiwdin' o'z aldin'a koygan maqsetlerine ersiui usillarin ha'mde oqiw mtareiallarin teoriyalik ha'm a'meliy bagdarlaw jollarin anlatadi.

Oqitiw metodlari ta'lim protsessinde oqitiwshi ha'm oqiwshi xizmetinin qanday boliui oqitiw protsessii qanday sho'lkemletsiriu ha'm alip bariu kerekligin ha'mde usi prone-sete oqiwshilar qanday is-xareketlerin orinlawlari kerekligin belgilep beredi.

Metodlar bir kancha tiykarg'i toparlardan ibarat bolip . olardin' xar biri o'z naubitende toparlar ha'm olarga kiriushi ayriqsha metodlarga bolinedi. Oqiw bilim xizmetin sho'lkemletsiriu ha'm amlege asiriu protsessii o'zi uzatiu, qabil kiliu, anlaw, oqiw xabarlarin este saqlawdi ha'mde alinatug'in bilimm ha'm konikpelerin a'meliyatda kollay aliwdi nazerde tutiudi esapqa alsak, biirnshi topar mteodlarina so'z arkali uzatiu ha'm xabardi (informatsiya) esitiu arkali qabil kiliu metodlari (auizeki metodlar gurrin, lektsiya, saubet ha'm basqalar) oqiw xabarin korgizbeli mteodlar suuretluu, korsetiw ha'm basqalar oqiw xabarin a'meliy miynet xarakterleri arkali beriw (a'meliy metodlar, shinigiular, laboratoriya tajiriybeleri, miynet xaraekteleri ha'm basqalar) kiredi.

Oqiw materialin auizeki bayan kiliu metodi arkali mektep ta'lim diziminde en kop kollanilatug'in metodlardan biri usi metodga barshe oqiw predmetleri boyinsha barshe klasslarda murajjat kiliu mumkin.

Usi metod bayan kilinip atirgan magliumtalardin' tuuridan tuuri oqitiwshinin janli tili arkali qabil kiliniuu menen usinis kilinadi ha'm ane usi o'zgeshelikke kore ta'limdin' basqa metodlarinan parik kiladi.

Oqiw materialin auizeki bayan kiliu metodi tomendegi ber turde kollaniladi. Gurrin oqitiwshi tarepinen jana otilip atirgan temaga tan fakt. Kbilis ha'm uakiyalardin', obrazli suuretluu joli menen iksham kiska ha'm ketpe-ket bayan kiliniui (I-IV klass a`0-a`g` min, V-VIIa` sinf a`o`-g`00 min saubet kiliu mumkin) gurrin kiliu gumanitar predmetler oqitiwdi ken kollaniladi. Mektep temasi otilip atirgan temanin xakikiy manisin aship beriw, olardan ilimiy juwmaqlapr shigariu ha'm uliwmalastiriu joli menen, bir saatlik shinigiu dawaminda bilimlerin ketpe-ketlik menen bayan etiw. Mektep lektsiyasi tiykarinan jokari klasslarda kollaniladi. Mektep lektsiyasi tomendegi talablar tiykarinda sho'lkemlestiriledi.

1. Materialdin' ta'lim dizimi aldin'da turgan uliwma otalaplardi a'melge asiriuga xizmet kiliuga erisiu.

2. Materialdin' tarbiyalik axmiyetin tuuri belgileu.

3. Lektsiya protsessinde oqiwshilardi etmaga tan pan etiliulери ashiliular menen tanistirip bariu.

4. Bayan kiliuda oqitiwshi tili bilim r\deregi sanaladi, usi anik, tusinikli boliui tiyis.

A) Shinigiu metodi tiykarinan o'zlestirilgen ilimiy bilimlerdi bekemleu ha'm oni a'melde kollay aliw, tiyisli konikpe ha'm epliliklerge iye boliin tamiyinleuge xizmet kiladi. Shinigiu metodi oqiw predmetlerinin mazmuni ha'm xarakterine turlishe alip bariliui mumkin. shinigiu kiliu meiodin'da oqiwshilardin' jazba doretiwshilik shinigiulari ayriusha orin iyeleydi. Sonin' menen malim temalarda lektsiya tayarlaw graikalik isleri ha'm za'rur axmiyet kasip etedi.

B) Laboratoriya metodi- ta'lim protsessinde oqiwshilarga atirapti orap algan ob`ektiv barliktagi narse ha'm kubilislar. Olardin' formasi, ko'lemi, qurami, duzilisi, o'zgeriu ha'm rawajlaniw nizamlıkları haqqında jana bilimler beriw, o'zlestirip atirgan ilimiy bilimlerdi bekeemleu ha'mde tiyisli konikpe ha'm eplilikler menen kurallantiriuda za'rur axmiyetke iye. Laboratoriya metodi tiykrinan fizika, kimyo, biologiya ha'm fizik-geografiya siyakli predmetlerdi uyreniwde kollaniladi ha'm ol arnawli uskenelengen laboratoriya xanada tiyisli asbapler jardeminde alip bariladi.

Mektep rawajlaniw tariyxında 20-jillarda ta'limnin jeke tartiptegi formasi kritkalawsiz bagdarda qabil qilindi ha'm a'meliyatga ta'limdin' brigada laboratoriya metodi kirgizildi. Onda bul topar (o`-u` oqiwshi) oqiwshilar oqitiwshi usingan materialdi mustaqil xalda uyrenen. Oqitiwshi arnawli tusinikler bermey. tek jol joriklar kosretken. Ha'mme narse ushin brigadir juuap bergen. Bunday ta'lim balalardin' oqiw xizmeti ushin juuapkerlikti tomenletken Mektep barha'm tabiuiinin natuuri pedagogikalik kontseptsiyalari dawirinde ta'limnin (shinigiular metodi) dep atalgan formas payda bolgan. Onda oqiwshilar oqitiwshinin tapsirmasi boyinsha qandaydir ob`ektin proektin tayarlagand Usi ideyalar avtorlarinin aytiuinsha proekti duziude oqiw rejesi boyinsha okitilatug'in predmetlerge tant kompleks bilimlerin o'zlestirgen.

Songi 20 jil dawamindap pedagogika teoriyasi kombinatsiyalang'an sabaqti uyreniwden sabaqti elementleri boyinsha baskish-baskishpa o'zlestiriuge, onnan sintetikalik ha'm ideal uyreniwge otedi.

Klass sabaq dizimi tomendegi mazmunga iye.

1. Xar kaysi klass jasi ha'm bilim darejesine kore bir kiyli oqiwshilardin' turakli toparina iye. Sabaq protsessi tiykarinan n`o` minut (yaki akademiyalik saat h0 minut) dawam etip, katiy jedel tiykarinda alip bariladi.

2. Sabaq oqitiwshi ha'm oqiwshilardin' xizmet barligina tiykarlanip bolip, tikkeley oqitiwshi basshiligida jamaat, toparli ha'm jeke tartipte alip alip bariladi.

3. Sabaq shinigiui alip barilip atirgan ha'm o'zlestirip atirgan materialdin' mazmunina karap turli kiyli mteodlar jardeminde alip bariladi ha'mde uliwma ta'lim tarbiyanin bir bolegi sipatinda, albette, tamamlang'an bilim beredi ha'm naubettegi bilimlerdi o'zlestiriu tiykar jaratadi. Buggingi kunde sabaqlardi sho'lkemlestiriuge Karaganda tomendegi didaktikaliq talaplar koyilmakta.

4. Sabaqtin maqseti ha'm uaziypalarinin anikligi ha'mde pedagogikaliq tarepinen tuurligi.

5. Sabaqtin ta'limlik-tarbiyalik ha'm jeke rawajlantiriushilik ha'm uaziypalarinin birligi ha'm uzluksizligi.

6. Oqitiwdin' tutas sabaq ha'm onin' malim boleklari ha'm uaziypalari ha'm mazmunina muuapik keletug'in oqiwshilardin' biliu aktivlikleri ha'm mustaqil xizmetlerin tamiyinleuge xizmet kiliushi metodlarn tikleu.

7. Shinigiulardi turli formalar: jamaat, toparli ha'm jeke tartiptegi formalarin makul ravishte kosip alip bariu.

8. Oqitiwshinin basshilik roli menen oqiwshilar aktiv biliu xizmetin birge alip bariu.

9. Sabaqlardin' o'z-ara uzluksiz ha'm dialektikaliq o'zgeshelikgine iye boluina erisiu.

10. Sabaqlardin' o'z-ara jas ha'm psixologiyalik o'zgesheliklerin inabatga aliw.

11. Sabaqta oqiwshilari oqitiw ha'm tarbiyalaw ushin kolay shart-sharayat doretiw.

12. Sabaqlardi demokratiyalik talaplar tiykarinda sho'lkemletsiriu.

13. Sabaqta oqiwshi erkinligin tamiyinleuge erisiu.

Bir saatlik molsherlengen dastur oqiw materiali mazmunin bayan kiliu, didaktikaliq maqset ha'm talaplarga muuapik sho'lkemlestirilgen shinigiu turi sabaq tipi dep ataladi.

Ta'lim diziminde en kop kollaneatug'in sabaq tipleri tomendegiler:

1. Jana bilimlerde bayan kiliu sabagi
2. Jana otilgen materialdi bekkelmeu sabagi
3. Oqiwshilardin' bilim, konikpe ha'm epliliklerin tekseriu sabagi.
4. Qaytalaw uliwmalastiriushi ha'm kiris sabaqlari
5. Aralas sabaqlari

Demek, sabaq uliwma protsess dawaminda bir sabaq tipi tiykarinda sho'lkemlestirilmeydi. Sogan karamay sabaqtin maqseti oqiwshilarga jana bilim beriwge karatilgan bolsa, putin didaktikaliq usillar ane sogan boysindiriladi. Sonin' ushin ha'm bunday sabaq jana bilim beriw sabagi dep ataladi. Belgili sabaq tipi menen is korilgende basqa bir sabaq tipi unsurlarinin tiykarg'i tipinen orin aliwi ha'm tiykarg'i sabaq tipining duzilisin kurau mumkin.

Sabaq protsessine koyilatug'in xar qanday didaktikaliq usil duzilisin sawlelendiriwge xizmet kila bermeydi. Didaktikaliq usillar ta'lim metodi menen baxalang'anda gana sabaq duzilisin kuray aladi. Sabaq protsessii o'zgeriui sabaq duzilisinin o'zgeriuiine alip keledi. Sabaq protsessinin belgili boleginde sabaq formasi ha'm metodlarinin o'zgeriui sabaqtin jana baskishin baslaganlishgin anlatadi.

JUWMAQLAW

Biz jas awladqa tarbiya berer ekenbiz aldimizg`a qoyg`an maqset ha`m wazipalardi a`melge asiriwimiz lazim. Sonda jas awlad keleshegi ushin ha`mde jamiyetimiz ushinda ju`da jaqsi ko`rsetkishlerge erisken bolamiz. Ha`r bir oqiwshig`a ta`lim-ta`rbiya beriw barisinda olardin` bilim da`rejesin rawajlandiriw ushin ha`r tu`rli oqiw qurallardan paydalanip baramiz. Oqiwshilardin` qanday sabaqliqlardi o`zlestirgenliklerin aniqlaw ushin tu`rli metodlardan ha`mde olarg`a oqiw protsessinde quramali emes, ol a`piwayi jollar menen u`yretip bariw lazim. Sonda jas awlad o`zine tiyisli bolg`an bilim ko`nikpelerin tez o`zinde sa`wlelendiredi ha`m oqiw barisinda ko`plep ta`lim-ta`rbiya ha`m bilimlerge iye boladi. Prezidentimiz I.A.Karimov sonday so`zlerin aytip o`tken ediler. Biz bir na`rseni jaqsi an`lap aliwimiz kerekligin uliwma ha`m arnawli bilimlerge iye, sanali, oylaw ha`r qiyli «Izim»lerden azad, zamago`y dun`ya qaras, milliy ha`m uliwma insaniy qa`driyatlarina tiyisli bolg`an insanlari puqaraliq jamiyetti jaratiwg`a ha`m oni ja`nede sho`lkemlestiriwge qadir boladi. Bizge biriqlik emes mektep ta`lim ha`m tarbiyasini ko`rgen shaxslar kerek.

Keleshek jas awlatlar qolinda.

Biz kamil insan tarbiyasini ma`mleket siyasatinin` joqari bag`dari dep jariyalaymiz. Kamil insan degende biz aweli, sana joqari, g`a`rezsiz pikirliq alatug`in, minez-xulqi menen o`zgelerge ibrat bolatug`in bilimli, ag`artiwsiliq o`qiwshilardi ha`m insanalardi tu`sinemiz, dep o`zinin` so`zlerin aytip o`tken edi.

A`lbette keleshegimiz bolgan jas awlattı ertengi ku`nimiz ja`miyetimiz ushin qulimizdan kelgen bilim – ilim beriwden ibaratdir. Ha`r bir mug`allim o`zine tiyisli bolg`an ta`lim ta`rbiyani zamanago`y ta`rizde oqiwshi jaslarg`a ta`lim-ta`rbiya beriw lazim ha`m sha`rtidir. Men usi ta`lim – ta`rbiya barisinda ja`miyettegi barliq oqiwshi talabalardi watang`a degen muxabbatini bayitip rawajlandirip bariwi kerek, sonda keleshek a`wladti ta`rbiyalag`an bolamiz.

PAYDALANILG`AN A`DEBIYATLAR

1. I.A.Karimov . Ruwxiylik rawajlaniw jolinda. T., 1998 j.
2. I.A.Karimov Tariyxiy otmishsiz keleshek jok. T.. 1998 j.
3. Kadrlar tayarlaw milliy dasturi.T, 1997 j.
4. S.Ochil. Mustaqillik ruwxiyligi ha`m tarbiya tiykarlari. T., 1997 j.
5. Yu.Abdullaev. Shet el Jokari ta`lim.. T.. 2002 j.
6. Z.Mirtursinov. O`zbek xalik pedagogikaliq asi. T.. 1993 j.
7. K.Xoshimov. Pedagogika tariyxi. T.. 1996 j.
8. R.Mavlonova ha`m basqalar. Pedagogika. T.. 2001 j.
9. M.A.Sokolov . Salistirmali nedagoigka. T. 1993.
10. Aleuov O. Karakalpakstanda ta`lim-tarbiyalik oylardi qaliprlesiui ha`m rawajlaniwi. N.. 1993.
11. Barkamol avlod orzusi / Tuzuvchilar: Sh. Qurbonov va b. T.,1999
12. Milliy istiqlol g`oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. – T.:O`zbekiston, 2001.
13. Kaldibekova A.S., Xodjaev B.X. O`quvchilarning bilish faolligini oshirish ywllari – T., 2006.
14. Munavvarov A.K. Oila pedagogikasi – T.: O`qituvchi, 1994.
15. Inomova M. Oilada bolalarning ma`naviy-axloqiy tarbiyasi. – T., 1999.
16. Axliddinov R.Sh. O`zbekiston Respublikasida maktab ta`limi tizimini boshqarish xususiyatlari. – T.: O`zPFITI nashriyoti, 1997.
17. Djuraev R.X., Turg`unov S.T. Umumiy o`rta ta`lim muassasalarini boshqarishda menejmentning asosiy tushunchalari. – T.: «Fan» nashriyoti, 2006.
18. www. pedagog. uz.